

6. Формування бізнес-середовища для посилення взаємодії успішних та менш успішних підприємців шляхом створення кластерів, бізнес-інкубаторів, бізнес-об'єднань, асоціацій.

Перелік використаних джерел:

1. Bukatuyk, U., Miasyshchev, O. (2023), Analysis. More young and brave. A third of Ukrainian businesses are managed by women. How the war affected them. LEAGUE. Business, 8 March 2023. URL: <https://biz.liga.net/ua/all/all/article/stali-smelee-i-moloje-tretyu-ukrainskogo-biznesa-rukovodyat-jenschiny-kak-ih-izmenila-voyna> (дата звернення 08.05.2024)
2. Кожен другий малий бізнес в Україні відкривають жінки. Опендатабот. URL: <https://opendatobot.ua> (дата звернення 08.05.2024)
3. Результати дослідження жіночого підприємництва в Україні в умовах повномасштабної війни (03.08.2023 р.). URL: <https://business.dii.gov.ua/cases/women-entrepreneurship/rezultati-doslidzenna-zinocogo-pidpriemnictva-v-ukraini-v-umovah-povnomasstabnoi-vijni> (дата звернення 08.05.2024 р.).
4. Краус, Н., Краус, К., & Поченчук, Г. (2023). Жіноче підприємництво: ризики, інструменти підтримки, механізми реалізації. *Innovation and Sustainability*, (2), С. 46–59. URL: <https://doi.org/10.31649/ins.2023.2.46.59>

УДК 617.3+ 338.001.36

Калинка Василь
Фізична особа-підприємець
м. Тернопіль, Україна
Vasyl Kalynka
Individual entrepreneur
Ternopil, Ukraine

БІОІНЖЕНЕРНІ РІШЕННЯ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПРОТЕЗУВАННЯ КІНЦІВОК (ЕКОНОМІЧНИЙ АСПЕКТ) BIOENGINEERING SOLUTIONS TO IMPROVE THE EFFICIENCY OF LIMB PROSTHETICS (ECONOMIC ASPECT)

Протезування кінцівок є важливим напрямком реабілітації осіб з інвалідністю, спрямованим на відновлення їхніх функціональних можливостей та покращення якості життя. Водночас цей процес пов'язаний із значними економічними витратами для пацієнтів, медичних закладів та системи охорони здоров'я в цілому. Тому впровадження сучасних біоінженерних рішень, здатних підвищити ефективність протезування, набуває важливого економічного значення. Особливої актуальності ця проблема набуває для України в умовах повномасштабної війни, коли тисячі українців зазнали поранень та ампутацій кінцівок. Забезпечення якісним протезуванням постраждалих військових та цивільних осіб є нагальним завданням для відновлення їхнього здоров'я, працездатності та повноцінної інтеграції в суспільство.

Ключовим напрямком є розробка біонічних (кібер) протезів кінцівок, керованих біоелектричними сигналами м'язів. На відміну від пасивних протезів, вони забезпечують більш природній рух та функціональність завдяки використанню мікропроцесорів, сенсорів, двигунів і систем зворотнього зв'язку. Проте висока ціна біонічних протезів обмежує їх доступність для багатьох пацієнтів. В Україні розробка доступних аналогів біонічних протезів може стати пріоритетним завданням державної політики у сфері реабілітації поранених.

Одним з рішень проблеми є застосування засобів доповненої реальності (AR) та віртуальної реальності (VR) для полегшення та здешевлення процесу налаштування біонічних протезів. Системи AR/VR дозволяють в комп'ютерному середовищі моделювати процес адаптації протеза до особливостей постави, ходи та біоелектричних сигналів конкретного пацієнта [1]. Це скорочує термін реабілітації, підвищує її ефективність і знижує навантаження на обладнання та фахівців, що є особливо важливим в умовах обмежених ресурсів системи охорони здоров'я під час війни.

Перспективним є також використання 3D-друку для виробництва недорогих протезів, адаптованих до конкретних фізичних параметрів пацієнтів. Низька вартість 3D-друку робить його доступним для багатьох верств населення. Існують також розробки мобільних додатків для самостійного контролю та налаштування протезів на основі 3D-друку. Саме завдяки можливості децентралізованого виробництва 3D-друк протезів може стати ефективним способом забезпечення ними великої кількості поранених у різних регіонах України.

Серед економічних переваг впровадження біоінженерних технологій у сфері протезування можна відзначити:

- зниження витрат часу та коштів на реабілітацію, підвищену мобільність та продуктивність праці для пацієнтів;

- економію бюджетних коштів завдяки децентралізації виробництва протезів;

- зменшення потреби в імпорті дорогих аналогів.

У сукупності це дозволить вивільнити значні ресурси для інших потреб відбудови економіки в повоєнний період.

Отже, застосування біоінженерних рішень, зокрема біонічних протезів, AR/VR-технологій, 3D-друку та мобільних додатків, дозволяє істотно підвищити ефективність процесу протезування та водночас знизити його економічні витрати. Це сприяє розширенню доступу населення до високоякісних реабілітаційних послуг, повноцінній інтеграції людей з інвалідністю в соціальне та економічне життя. В умовах воєнного часу розвиток відповідних технологій протезування є пріоритетним завданням як з гуманітарної, так і економічної точки зору.

Перелік використаних джерел:

1. Arcos Rosero, J.D.; Bolaños Rosero, D.C.; Alape Realpe, L.F.; Solis Pino, A.F.; Roldán González, E. Mechatronic Design of a Prototype Orthosis to Support Elbow Joint Rehabilitation. *Bioengineering* 2022, № 9, P. 287. URL: <https://doi.org/10.3390/bioengineering9070287>

УДК 658:330.3

Коваль Сергій

аспірант

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

м. Тернопіль, Україна

Мельник Лілія

доктор економічних наук, професор

професор кафедри управління інноваційною діяльністю та сферою послуг

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

м. Тернопіль, Україна

Serhii Koval

Postgraduate Student

Ternopil Ivan Puluj National Technical University

Ternopil, Ukraine

Liliya Melnyk

Doctor of Sciences (Economics), Full Professor

Professor of Innovation Activity and Services Management Department

Ternopil Ivan Puluj National Technical University

Ternopil, Ukraine

ОСНОВНІ ФОРМИ І МЕТОДИ ПІДТРИМКИ МАЛИХ ІННОВАЦІЙНИХ ПІДПРИЄМСТВ MAIN FORMS AND METHODS OF SUPPORT FOR SMALL INNOVATIVE ENTERPRISES

Малі інноваційні підприємства потребують постійної підтримки з боку органів державної влади, місцевого самоврядування та некомерційних організацій. В першу чергу